

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره : کارشناسی ارشد

رشته : پژوهش علوم اجتماعی

دانشکده علوم اجتماعی

مصوب جلسه مورخ ۸۹/۴/۹ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آیین نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاههای دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی گروه جامعه شناسی دانشکده علوم اجتماعی بازنگری شده و در دویست و نهمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۹/۴/۹ به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته : پژوهش علوم اجتماعی

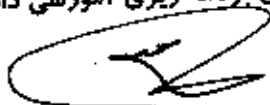
مقطع : کارشناسی ارشد

برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی که توسط اعضای هیات علمی گروه جامعه شناسی دانشکده علوم اجتماعی بازنگری شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.

- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
- هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه برسد.

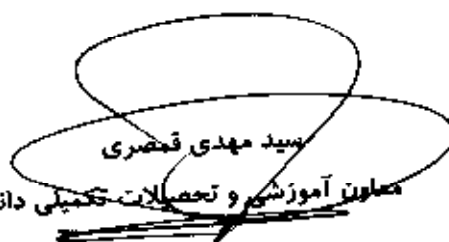
عبدالرضا سیف

دبیر شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

سید مهدی قمصری

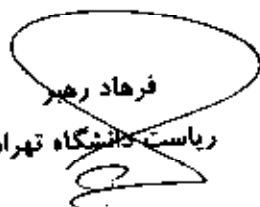
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۸۹/۴/۹ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی رشته پژوهش علوم اجتماعی در مقطع کارشناسی ارشد صحیح است، به واحد ذیربط ابلاغ شود.

فرهاد رهبر

ریاست دانشگاه تهران

فصل اول

مشخصات کلی رشته

دوره کارشناسی ارشد رشته پژوهش علوم اجتماعی

تعریف

پژوهش علوم اجتماعی مطالعه نحوه پژوهش نهادها، سازمان‌ها و کنش‌های اجتماعی و تحلیل و تفسیر ریشه‌ها، زمینه‌ها، علل و عوامل مسائل اجتماعی است.

هدف

هدف دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی تربیت و تأمین نیروی انسانی ماهر و متخصص برای انجام امور پژوهشی، آموزشی و مدیریتی و برنامه‌ریزی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی است. تأکید اصلی این رشته، آموزش و ترویج کتدوکاوه‌های میدانی در مورد مسائل اجتماعی کشور و تحلیل و تفسیر ریشه‌ها، زمینه‌ها، علل و عوامل آنها، توصیف و تحلیل گستردگی آنها در جامعه و نهایتاً تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از این مطالعات برای حل مسائل اجتماعی است.

ضرورت و اهمیت

ضرورت دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی پاسخگویی به نیازهای پژوهشی، و مدیریتی و برنامه‌ریزی ارگانها و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی مختلف در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی است.

نقش و توانایی

فارغ‌التحصیلان این دوره در پژوهش و تحقیقات بنیادی و خاصه کاربردی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و به ویژه مسائل اجتماعی توانایی و مهارت لازم کسب می‌کنند و ضمن کسب توان تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی به امور پژوهشی، آموزشی و مدیریتی و برنامه‌ریزی در مؤسسات دولتی و غیر دولتی مختلف در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی می‌پردازند.

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی دو سال تحصیلی است که به طور معمول سه نیم سال اول به گذراندن دروس و نیم‌سال آخر به پایان‌نامه‌نویسی اختصاص می‌یابد. نظام آموزشی دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی واحدی و مطابق با آیین‌نامه دوره کارشناسی ارشد مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است که در آن هر سال تحصیلی شامل دو نیم‌سال و هر نیم‌سال شامل شانزده هفته کامل آموزشی است.

شرایط و ضوابط پذیرش دانشجو

۱- کلیه فارغ التحصیلان کارشناسی رشته‌های مختلف مجاز هستند در آزمون دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی شرکت نمایند.

مواد و ضرایب امتحانی

مواد و ضرایب امتحانی دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی به شرح زیر است:

ردیف	عناوین درسی	ضرایب امتحانی
۱	زبان عمومی و تخصصی	۱
۲	روش تحقیق	۱
۳	نظریه‌های جامعه‌شناسی	۲
۴	حوزه‌های جامعه‌شناسی	۳

تعداد واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی شامل ۳۲ واحد به شرح زیر است:

ردیف	دروس	تعداد واحد
۱	دروس اصلی	۲۲
۲	دروس اختیاری	۴
۳	پایان‌نامه	۶
جمع		۳۲

دانشجویان فارغ التحصیل رشته‌های غیر علوم اجتماعی موظف هستند در ترم اول دروس جبرانی را هم بگذرانند:

ردیف	دروس	تعداد واحد
۱	دروس جبرانی	۶
جمع		۶

جداول درس‌ها

۱- دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	مبانی جامعه‌شناسی ۲	۲	۳۲		۳۲	-
۲	نظریه‌های جامعه‌شناسی ۲	۲	۳۲		۳۲	-
۳	روش تحقیق عملی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
جمع		۶	۸۰	۳۲	۱۱۲	

توضیح: این دروس دوره کارشناسی فقط برای دانشجویان فارغ‌التحصیل رشته‌های غیرعلوم اجتماعی الزامی است.

۲- دروس اصلی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	نظریه های جامعه شناسی ۱	۲	۳۲		۳۲	-
۲	نظریه های جامعه شناسی ۲	۲	۳۲		۳۲	نظریه های جامعه شناسی ۱
۳	روش تحقیق کمی پیشرفته	۲	۳۲		۳۲	-
۴	روش تحقیق کیفی پیشرفته	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۵	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	۲	۳۲		۳۲	-
۶	سیاست اجتماعی	۲	۳۲		۳۲	-
۷	بررسی مسایل اجتماعی ایران	۲	۳۲		۳۲	-
۸	جامعه شناسی اقتصادی (مسائل، کار و بیکاری، مصرف...)	۲	۳۲		۳۲	-
۹	جامعه شناسی انحرافات اجتماعی	۲	۳۲		۳۲	-
۱۰	جامعه شناسی شهری	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۱۱	رویکردهای نظری مسائل اجتماعی	۲	۳۲		۳۲	-
	جمع	۲۲	۳۲۰	۶۴	۳۸۴	

۳- دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش‌نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۲	۳۲		۳۲	
۲	جامعه‌شناسی ارتباطات و رسانه‌های جمعی	۲	۳۲		۳۲	-
۳	جامعه‌شناسی بالینی	۲	۳۲		۳۲	-
۴	جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی	۲	۳۲		۳۲	-
۵	جامعه‌شناسی سیاسی (با تأکید بر انقلاب و جنبش‌های اجتماعی)	۲	۳۲		۳۲	-
۶	جامعه‌شناسی علم و تکنولوژی	۲	۳۲		۳۲	-
۷	جامعه‌شناسی فرهنگ (تغییرات فرهنگی و مسائل فرهنگی)	۲	۳۲		۳۲	-
۸	جامعه‌شناسی مدیریت شهری	۲	۱۶	۳۲	۴۸	
۹	جامعه‌شناسی نابرابری‌های اجتماعی	۲	۳۲		۳۲	-
	جمع	۱۸	۲۷۲	۳۲	۳۰۴	

دانشجویان دو درس (۴ واحد) از بین دروس اختیاری انتخاب می‌کنند

سرفصل درس‌ها

۱- سرفصل دروس اصلی

نظریه‌های جامعه‌شناسی ۱

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

شناخت نظریه‌های جامعه‌شناسی کلاسیک و ریشه آنها با هدف تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای و تطبیقی متون اساسی

سرفصل درس:

شناخت پارادایمهای نظم، تضاد و تلفیق
پوزیتیویسم ساخت‌گرا (کنت، دورکیم، تونیس، پارسنز)
نظورگرایان (اسپنسر، مورگان...)
تجربه‌گرانی محض (لویله و لازارسفلد)
تضادگرایان کلاسیک (مارکس، انگلس...)
دیدگاه انتقادی (سی‌رایت میلز، گلدنر، ویلن)
ساخت‌گرانی مارکسیستی، آلتوسر، پلاتزاس

منابع درس:

آرون، ریمون (۱۳۷۴). مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی. ترجمه باقر پرهام. تهران: انتشارات امیر کبیر.
ایروینگ، زیفلین (۱۳۸۱). آینده بنیانگذاران جامعه‌شناسی. مترجم دکتر غلامعباس توسلی. تهران: نشر قومس، چاپ دوم.
کوزر، لوئیس (۱۳۸۳). بزرگان اندیشه جامعه‌شناسی. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی.
میلز، سی، رایت (۱۳۵۸). پیش جامعه‌شناسی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت انتشار.
ویلن، تورستین (۱۳۸۳). نظریه طبقه مرفه. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.

نظریه‌های جامعه‌شناسی ۲

<p>تعداد واحد نظری: ۲</p> <p>تعداد واحد عملی: ۰</p> <p>پیشنیاز: نظریه‌های جامعه‌شناسی ۱</p>	
<p>هدف:</p> <p>درک نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی و دیدگاه‌های جدید، تجزیه و تحلیل و مقایسه بینش‌ها و چشم‌انداز آینده</p>	
<p>سرفصل درس:</p> <p>گرایش‌ها و جریانهای عمده در جامعه‌شناسی معاصر (نظریه خرد، کلان، نظریه برد متوسط، نظریه استتاجی، گراندت تئوری)</p> <p>کارکردگرایی ساختاری، نوکارکردگرایی، نظریه سیستم‌ها</p> <p>مارکسیسم ساختاری، مارکسیسم انتقادی، مکتب فرانکفورت</p> <p>گرایش تفهیمی و تفسیری، پدیدارشناسی و روش‌شناسی مردمی، کنش متقابل و نمادی، گرایش‌ات تلفیقی</p> <p>معرفی چند تن از صاحب‌نظران معاصر: یورگن هابرماس، راندل کالینز، بوردیو و کیدنر</p> <p>پارادایم‌های و مفاهیم عمده جامعه‌شناسی معاصر از قبیل، نظام، امنیت، اعتماد و هویت و سرمایه اجتماعی و جهانی شدن</p>	
<p>منابع درس:</p> <p>توسلی، غلام‌عباس (۱۳۸۵). نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات سمت، چاپ دوازدهم.</p> <p>جی. لارسن، کالوین (۱۳۷۷). نظریه‌های جامعه‌شناسی محض و کاربردی. ترجمه غلام‌عباس توسلی و رضا فاضل. تهران: انتشارات سمت.</p> <p>دینرز، جرج (۱۳۷۸). نظریه‌های جامعه‌شناسی معاصر. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی.</p> <p>کانرتون، پل (۱۳۸۵). جامعه‌شناسی انتقادی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر اختر.</p> <p>لازارسفلد، پل (۱۳۷۶). بینش‌ها و گرایش‌های عمده در جامعه‌شناسی معاصر. ترجمه دکتر غلام‌عباس توسلی. تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ دوم.</p>	

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

تسلط نظری بر تدوین طرح تحقیق تبیینی پیمایشی و تحلیل نتایج و داده‌ها با روش‌های پیشرفته آماری.

سرفصل درس:

ماهیت روش پیمایش و کاربردهای آن
 طرح تحقیق تبیینی پیمایشی (طرح مسئله، چارچوب نظری، مفاهیم و تعریف عملیاتی، مبانی روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، پردازش داده‌ها، تحلیل و ارائه داده‌ها)
 سنجش (نظریه سنجش، پایایی و اعتبار، مقیاس‌سازی)
 طرح نمونه‌گیری (نظریه نمونه‌گیری احتمالی، روش‌های نمونه‌گیری احتمالی - تصادفی ساده، سیستماتیک، طبقه‌بندی، خوشه‌ای چندمرحله‌ای)
 تحلیل داده‌ها (تحلیل یک‌متغیره، تحلیل دو متغیره، تحلیل سه متغیره)
 تحلیل رگرسیون خطی (منطق رگرسیون خطی، مفروضات و کاربرد آن)
 تحلیل مسیر (منطق تحلیل مسیر، مفروضات و کاربرد آن)
 تحلیل عامل (منطق تحلیل عامل، مفروضات و کاربرد آن)
 تحلیل رگرسیون لجستیک (منطق رگرسیون لجستیک، مفروضات و کاربرد آن)
 تحلیل خوشه‌ای (منطق تحلیل خوشه‌ای، مفروضات و کاربرد آن)

منابع درس:

- شرکت اس‌بی‌اس (۱۳۷۷). رگرسیون چندمتغیره در نرم‌افزار SPSS. ترجمه یحیی علی‌بابایی. مؤسسه نشر جهاد، تهران.
 دواس، دیوید (۱۳۷۶). پیمایش در علوم اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
 دواس، دیوید (۱۳۸۷). طرح تحقیق در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. مؤسسه انتشارات آگاه، تهران.
 شوسلر، کاستنر؛ مولر (۱۳۷۸). استدلال آماری در جامعه‌شناسی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
 کرلینجر، پدهازور (۱۳۶۶). رگرسیون چندمتغیری در پژوهش رفتاری. ترجمه حسن سرایی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
 کلاین، پل (۱۳۸۰). راهنمای آسان تحلیل عاملی. ترجمه دکتر صدراالسادت و مینایی. تهران: سمت.
 کیم و مولر (۱۳۸۰). کاربرد تحلیل عاملی در پژوهش اجتماعی. ترجمه مسعود کوثری. تهران: انتشارات سلمان.
 میلر، دلبرت (۱۳۸۰). راهنمای طرح تحقیق و سنجش اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
 ناییبی، هوشنگ (۱۳۸۵). "منطق نمونه‌گیری احتمالی در پیمایش‌های اجتماعی"، نامه صادق، شماره ۳۰، صص: ۱۳۰-۱۰۳.
 ناییبی، هوشنگ (۱۳۸۷). برنامه کامپیوتری آمار در علوم اجتماعی SPSS، انتشارات روش، تهران.
 Blalock, Hubert M. (1975). *Causal Inferences in Nonexperimental Research*, North Carolina: The University of North Carolina Press.
 Carmines, E. & R. Zeller, (1979). *Reliability and Validity Assessment*, Calif.: Sage.
 Klin, Paul (1993). *An Easy Guide to Factor Analysis*, London and New York: Routledge.
 Norusis, Marija J. (1989). *SPSS: Guide to Data Analysis*, New Jersey: Prentice-Hall.
 Rombesburg, H. Charles (2004). *Cluster Analysis for Researchers*, North Carolina: Lulu Press.
 Rossi, Peter H., James D. Wright & Andy B. Anderson (eds.) (1983). *Handbook of Survey Research*, New York: Academic.
 Scheaffer, Richrd. I., William Mendenhall & Lyman Ott. (1996). *Elementary Survey Sampling*, California: Duxbury Press.

روش تحقیق کیفی پیشرفته

تعداد واحد نظری: ۱

تعداد واحد عملی: ۱

پیشنیاز: ندارد

هدف:

آشنائی دانشجویان با کلیات و مقدمات روش‌های کیفی تحقیق
آشنائی با تفاوت‌های عمده روش‌های کمی و کیفی تحقیق
آشنائی با انواع عمده روش‌های کیفی تحقیق

سرفصل درس:

توضیح مقدمات و کلیات روش‌های کیفی تحقیق
توضیح تفاوت روش‌های کمی و کیفی تحقیق
طرح و بررسی انواع روش‌های کیفی تحقیق

منابع درس:

صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۶۸). «تحلیل موردی در علوم اجتماعی». نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، شماره ۲.
صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۷۵). «کاربرد تحلیل محتوا در علوم اجتماعی». نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، شماره ۸.
صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۰). «هم‌پژوهی و هم‌نویسی در ایران». نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، شماره ۱۸.

Northcutt, Norvell and Danny McCoy (2004). *Interactive Qualitative Analysis*, Sage Pub. Ca.

اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

بررسی تحول اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان در بستر تحول تمدن اسلامی هدف اولی است که این واحد درسی معطوف به آن است. تبیین گوناگونی اندیشه متفکران اسلامی، مقایسه آن‌ها با یکدیگر و سپس بدست دادن مدل‌های تئوریک هدف ثانویه این واحد درسی است. استفاده از این مجموعه نظری به منظور توانمند ساختن دانشجویان در جهت باور نمودن تولید علم بومی کاربرد این واحد درسی می‌باشد.

سرفصل درس:

طرح نظریه دولت و تمدن (توسعه شهر + صنعت + تولید دانش)
تبیین تحول تمدن اسلامی بر اساس نظریه دولت و تمدن
تبیین تحول فکر اجتماعی در تمدن اسلامی، جریان‌های فکر اجتماعی در تمدن اسلامی
تأسیس علم عمران در تمدن اسلامی
فصل جدایی ابن‌خلدون از عصر کلاسیک، بررسی آراء منتقدین ابن‌خلدون
دنیای مدرن و علل عقب ماندگی کشورهای اسلامی
کمالیسم، اسلام‌گرایی و جنبش‌های اسلامی معاصر
اسلام‌گرها: بررسی اندیشه اجتماعی متفکران اسلام‌گرا در ایران، مصر و بقیه دنیای اسلام

منابع درس:

آئینه‌وند، صادق (۱۳۶۰). علم تاریخ در اسلام. تهران: انتشارات وزارت ارشاد.
ابن‌خلدون، عبدالرحمن (۱۳۵۹). مقدمه ابن‌خلدون. ترجمه محمد پروین گنابادی. جلد دوم. تهران: پنگاه ترجمه و نشر کتاب.
ابن‌خلدون، عبدالرحمن (۱۳۶۲). مقدمه ابن‌خلدون. ترجمه محمد پروین گنابادی. جلد اول. تهران: پنگاه ترجمه و نشر کتاب.
حکیمی، محمدرضا (۱۳۶۴). دانش مسلمین. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
سعید، بابی (۱۳۷۹). هراس بنیادین: اروپامداری و ظهور اسلام‌گرایی. ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و موسی عنبری. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
صد، سیدمحمدباقر (۱۳۶۷). انسان مسئول و تاریخ‌ساز از دیدگاه قرآن. تهران: بنیاد قرآن.
فارابی، ابونصر محمد (۱۳۵۸). سیاست مدینه. ترجمه سیدجعفر سجادی. تهران: انتشارات انجمن فلسفه.
فارابی، ابونصر محمد (۱۳۵۹). اندیشه‌های اهل مدینه فاضله. ترجمه سیدجعفر سجادی. تهران: انتشارات طهوری.
فارابی، ابونصر محمد (۱۳۶۴). احصاء العلوم. ترجمه حسینی خدیوچم. تهران: شرکت انتشارات علمی.
قربانی، زین‌العابدین (۱۳۶۱). علل پیشرفت و انحطاط مسلمین. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
مطهری، مرتضی (۱۳۷۷). مقدمه‌ای بر جهان‌بینی اسلامی. تهران: انتشارات صدرا. جلد دوم مجموعه آثار.
هونگه، زیگرید (۱۳۶۶). فرهنگ اسلام در اروپا. ترجمه مرتضی رهبانی. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
نقوی، محمدعلی (۱۳۶۱). جامعه‌شناسی غرب‌گرایی. تهران: امیرکبیر.

سیاست اجتماعی

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

شناخت فضای مفهومی سیاست اجتماعی به لحاظ نظری و عملی، چگونگی شکل گیری و تطور آن و ارتباط آن با دیگر حوزه‌های حیات اجتماعی، بررسی سیاست‌ها، مدل‌ها و ایدئولوژی‌های رفاهی

سرفصل درس:

خاستگاه سیاست اجتماعی

حوزه و قلمرو سیاست اجتماعی

سیاست‌های رفاهی

مدل‌های رفاهی

ایدئولوژی‌های رفاهی

نیازهای اساسی اجتماعی

عدالت اجتماعی

شهروندی

طبقه و سیاست اجتماعی

دولت و سیاست اجتماعی

امنیت و حمایت اجتماعی

تحولات نهادی و سیاست اجتماعی

سیاست اجتماعی و سرمایه اجتماعی

سیاست اجتماعی در ایران

منابع درس:

Barusch, A. S. (2006). **Foundations of Social Policy : Social Justice in Human Perspective**. Belmont, CA, Thomson Brooks/Cole.

Chapin, R. K. (2007). **Social Policy for Effective Practice : A Strengths Approach**. Boston, McGrawHill.

Haan, A. d. (2007). **Reclaiming Social Policy : Globalization, Social Exclusion and New Poverty Reduction Strategies**. Basingstoke [England] ; New York, Palgrave Macmillan.

Karshenas, M., V. M. Moghadam, et al. (2006). **Social Policy in the Middle East : Economic, Political, and Gender Dynamics**. Basingstoke [England] ; New York, Palgrave Macmillan.

بررسی مسایل اجتماعی ایران

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

درک مقدمات و مبانی مسائل اجتماعی، علل و عوامل و پیامدهای آن
درک اهم مسائل اجتماعی مطرح در کشور
تحلیل جامعه‌شناختی اهم مسائل اجتماعی ایران
مشارکت دانشجویان در تحلیل اهم مسائل اجتماعی ایران

سرفصل درس:

بحث در مورد رویکردهای مختلف در بررسی مسائل اجتماعی
بحث در مورد شناخت اهم مسائل اجتماعی کشور
بحث در مورد علل و عوامل بروز و استمرار مسائل اجتماعی
سمینارهایی محدود با حضور کارشناسان و دست‌اندرکاران اجرایی حوزه مدیریت مسائل اجتماعی کشور

منابع درس:

رایسنگتون و انبرگ (۱۳۸۳). رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی. ترجمه رحمت ا...
صدیق سروستانی. انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم.

Allan Mazur (1999). **Global Social Problems**. Newjersey, Prentice Hall.

Stanley Eitzen, D. & Leedham, C. S. (1998). **Solutions to Social Problems**. Boston, Mass. Allyn and Bacon.

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

هدف از ارائه درس جامعه‌شناسی اقتصادی معرفی و بحث بر سر مفاهیم اصلی و اصول جامعه‌شناسی اقتصادی و تفاوت روش‌شناختی و مفهومی آن با اقتصاد نئو کلاسیک، اقتصاد نهادگرا و اقتصاد مارکسیستی است. همچنین کاربردهای جامعه‌شناسی اقتصادی در شناخت پدیده‌های اقتصادی بر اساس آراء جامعه‌شناسان در باره این مسائل و اصول مرتبط به دانشجویان رشته جامعه‌شناسی تدریس خواهد شد. دانشجویان در پایان این درس به اهمیت تفاوت آراء اقتصادی و جامعه‌شناسان اقتصادی و نیز به کاربردن اصول جامعه‌شناسی اقتصادی آگاهی خواهند یافت. انتظار می‌رود که درک این حوزه تحقیقی و آگاهی از نظریه‌های جامعه‌شناسان اقتصادی دانشجویان را در شناخت تأثیر مسائل اقتصادی در مشکلات اجتماعی و ارتباط دادن آن با امر سیاستگذاری اجتماعی و اقتصادی کمک کند. این درس در ۱۶ جلسه در زمینه‌های مرتبط با جامعه‌شناسی اقتصادی از جمله تشریح تفصیلی تفاوت‌های آن با اقتصاد نئو کلاسیک تنظیم شده است.

سرفصل درس:

موضوعات عمومی، تعاریف مختلف از جامعه‌شناسی اقتصادی
تفکیک جامعه‌شناسی اقتصادی از جامعه‌شناسی زندگی اقتصادی
تفاوت‌های جامعه‌شناسی اقتصادی از علم اقتصاد: مفهوم کنشگر، کنش اقتصادی، محدودیتهای کنش؛ رابطه اقتصاد و جامعه؛ هدف تحلیل در روشهای مورد استفاده، و سنت‌های فکری
اندیشه‌های جامعه‌شناسی اقتصادی: مارکس، ماکس وبر، دورکیم، شومپتر، یولانی، پارسنز، اسمسler، گیدنز؛ و اندیشه اقتصادی: کینز، اسمیت، هایک
نظریه علوم اجتماعی و مسائل اقتصاد کلان: بررسی ارتباط تحولات برخی روندهای نظریه علوم اجتماعی و برخی موضوعات اقتصاد کلان
مرسوم: دیدگاه انتخاب عقلانی در جامعه‌شناسی اقتصادی
فرهنگ و اقتصاد: تنوع فرهنگها؛ تأثیرات فرهنگی بر جامعه‌شناسی اقتصادی؛ فرهنگ در اندیشه اقتصادی؛ فرهنگ در تولید نظام ها، نهادها و رفتار اقتصادی
نظام‌های اقتصادی بر پایه معیارهای مختلف بازارها به مثابه ساختهای اجتماعی: پیچیده بودن پدیده بازار، بازار در نظریه اقتصادی، جامعه‌شناسی بازار
کار سرمایه‌داری و بازارهای کار: سازمان کار، جهانی شدن و تحولات در بازار کار، سرنوشت اتحادیه‌های کارگری، بحران دولت رفاهی، شغل و کار
جامعه‌شناسی پول: پول، بانکداری و بازارهای مالی
جامعه‌شناسی مالی: مالیات، یارانه و بودجه
اقتصاد غیررسمی و اقتصاد زیرزمینی: تعاریف، پویایی‌های اجتماعی اقتصاد غیر رسمی، اندازه گیری فعالیت‌های زیر زمینی و یا غیر رسمی
جامعه‌شناسی مصرف: نظریه‌ها و ریشه‌های رشد جامعه مصرفی و تغییرات در سبک زندگی
مسائل مختلف مصرف: فروشگاه‌های بزرگ و خرید در جامعه مصرفی
نظریه‌های مربوط به مد و لباس در جامعه مصرفی
جمع‌بندی و مرور مباحث به منظور ارائه رهیافت‌های مختلف در جامعه‌شناسی اقتصادی

منابع درس:

- آگوست فون هایک، فردریش (۱۳۸۵). ادعاهای دروغین به نام دانش. ترجمه احمد میدری. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره اول.
- اس بکر، گری. نگاه اقتصادی به زندگی. ترجمه حسین تسلیمی. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره ۳.
- اسمسلر، نیل (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی اقتصادی. ترجمه کلاهی. تهران: کویر.
- کی ویلیز، چارلز؛ اس. هاریسون، رابرت (۱۳۸۶). بنیان روش‌شناختی اقتصاد نهادی، مدل الکو، داستانسرایبی و کسل گرایبی. ترجمه عباس رحیمی. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره ۳.
- نورث، داگلاس (۱۳۸۵). اقتصاد نهادی نوین و توسعه. ترجمه فرشاد مومنی. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره اول.
- نورس، داگلاس؛ والیس، جان؛ ونگاست، باری. چارچوب مفهومی برای تفسیر تاریخ مکتوب پیشری. ترجمه جعفر خیرخواهان. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره ۳.
- هریس وایت، یازارا (۱۳۸۵). فهم بازارها در اقتصادهای در حال توسعه به مثابه نهادهای اجتماعی و سیاسی. ترجمه علی اصغر سمیدی. فصلنامه اقتصاد سیاسی تحول همه جانبه. تهران: شماره اول.
- Carlo Trigilia, (2002). *Economic Sociology: State, Market and Society in Modern Capitalism*, Blackwell.
- Corrigan, Peter (1997). *The Sociology of Consumption*, London: Sage.
- Granovetter, Mark, at el, eds. (2001). *The Sociology of Economic Life*, Westview.
- Smesler, Neil, at el. (1995). *Handbook of Economic Sociology*, Princeton university Press.

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

چند هدف عمده بر این درس می‌توان مترتب بود: اول آنکه در این درس دانشجویان بطور منظم و سیستماتیک با حوزه‌های نظری و مکاتب مختلف جامعه‌شناسی انحرافات و ملاک‌های طبقه‌بندی پارادایم‌های جامعه‌شناسی و مکاتب فرعی هر یک آشنا می‌شوند و ثانیاً بر حسب هر پارادایم نظری جامعه‌شناسی، طبقه‌بندی و تمیز نظریه‌های کجرفتاری و جامعه‌شناسی انحرافات آن پارادایم می‌پردازند و ثالثاً با رویکردی تحلیلی (Analytical) به واکاوی هر نظریه بر حسب انتساب پارادایماتیک، تعلق مکتبی، موضوع مطالعاتی (Subject Matter) قضایا و فرضیات اصلی، سازه‌ها، مفاهیم و متغیرهای اساسی ملاحظات روش‌شناختی اهتمام می‌کنند.

سرفصل درس:

بخش اول: کلیات

بخش دوم: نظریه‌های جامعه‌شناسی کجرفتاری

بخش سوم: نظریه‌های کجرفتاری متفرع از پارادایم واقعیت اجتماعی Social fact paradigm

بخش چهارم: نظریه‌های کجرفتاری متفرع از پارادایم تعریف اجتماعی Social Definition Paradigm

بخش پنجم: نظریه‌های کجرفتاری متفرع از پارادایم رفتار اجتماعی Social Behavior Paradigm

بخش ششم: کاربرد مدل‌های نظری هر پارادایم در شناخت، پیش‌بینی و کنترل کجرفتاری‌های اجتماعی

بخش هفتم: ملاحظات روش‌شناختی پارادایم‌های جامعه‌شناسی در مطالعه انواع کجرفتاری‌های اجتماعی

منابع درس:

بست، ژان میشل (۱۳۷۲). جامعه‌شناسی جنایت. ترجمه فریدون وحید. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
پیکا، ژرژ (۱۳۷۰). جرم‌شناسی. ترجمه علی حسین نجفی. تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
کوکرین، ریموند (۱۳۷۶). مبانی اجتماعی بیماری‌های روانی. ترجمه بهمن نجاریان و فرید براتی. تهران: انتشارات رشد.
محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۳). وندالیسم: مبانی روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی رفتار وندالیستی در مباحث آسیب‌شناسی و کجرفتاری اجتماعی. تهران: انتشارات آن.
وایت، راب و فیونا هینز (۱۳۸۳). جرم و جرم‌شناسی. ترجمه علی سلیمی. قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
هیوز، گوردون (۱۳۸۰). پیشگویی از جرم (کنترل اجتماعی، ریسک و مدرنیته اخیر). ترجمه علیرضا کلاری و محمدتقی جغتایی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

Berkowitz, A. D. (1997). *From Reactive to Proactive Prevention of Crime*, Westpotr, CT: Greenwood press.
Clarke, R. (1991). *Tackikng Vandalism*, London: A Home office Resarch Unit Report.
Clinard, M. and Meier, R. (1991). *Sociology of Deviant Bahavior*, N. Y. Holt, Rinehart and Winston.
Frazier, C. (1996). *A Theoretical Approach to Deviance*, Newyork: Belland Howell Company.
Hagan, J. and Mc Garthy, B. (1992). *Street Life and Delinquency*, BJS, 43.
Perrucci, R. nad Pilisuk, M. (1991). *Sociology of Social Problems and Deviane*, Boston: Little Brown and Company.
Thombs, D. L. and Beck K. H. (1999). *The Social Context of Deviant Behavior*, New York: The Guilford Press.
Thombs, Dennis, L. (2003). *Intoduction to Addictive Behavior*, NY: Ther Cuilford Press.

تعداد واحد نظری: ۱

تعداد واحد عملی: ۱

پیشنیاز: ندارد

هدف:

آشنایی دانشجویان با کلیات و مقدمات جامعه‌شناسی شهری
آشنایی با فرایندهای مختلف شهرنشینی و انواع گروه‌های شهرنشین
آشنایی با تأثیرات متقابل انسان و شهرنشینی

سرفصل درس:

کلیات و مقدمات مربوط به شهر و شهرنشینی
توضیح فرایندهای مختلف شهرنشینی و طرح انواع گروه‌های شهرنشین
طرح تأثیرات شهرنشینی بر انسان
مشاهدات درون شهری دانشجویان و تحلیل و توضیح آن در کلاس

منابع درس:

صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۶۹). «انسان و شهرنشینی». نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، شماره ۴.

Castells. M. (1991). **The Information City**, Oxford: Blackwell.

Eitzen, d. Stanley, and Craig S. Leedham (1998). **Solutions to Social Problems**. Allyn and Bacon. Baston, Mass.

Sassen, Saskia (1994). **Cities in A World Economy**. Pine forge press. Thousand Oaks. Ca

Sennett, Richard (1969). **Classic Essays on The Culture of Cities**, Prentice-Hall. N. J.

Stein backer, Roberta and Virginia O. Benson, (1995). **Urban Studies**. Kendall/hunt Pub. Iwa.

رویکردهای نظری مسائل اجتماعی

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

در این درس دو واحدی دانشجویان با تعریف‌های مسائل اجتماعی، علل و عوامل شکل‌گیری آنها، تبعات این‌گونه مسائل و قربانیان آن و همچنین با برخی راه‌حل‌های پیشنهادی برای مسائل اجتماعی در قالب رویکردهای مختلفی که مطرح گردیده آشنا می‌شوند.

سرفصل درس:

کلیات (مقدمه، حوزه مطالعاتی، تفاوت بین آسیب‌شناسی اجتماعی، مسائل اجتماعی، انحرافات اجتماعی و جرم‌شناسی، مفاهیم و تعاریف)

رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی

رویکرد بی‌سازمانی اجتماعی

رویکرد تضاد ارزش‌ها

رویکرد کج‌رفتاری

رویکرد انگ زنی

رویکرد انتقادی

رویکرد بر ساخت‌گرایی

بازنگری کلی

منابع درس:

واینبرگ و راینگتون. رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی. ترجمه رحمت‌الله صدیق سروسنایی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

Eitzen, d. Stanley, and Craig S. Leedham (1998). **Solutions to Social Problems**. Allyn and Bacon. Baston, Mass.

Weinberg, Martin S. and Earl Rubington and Sue Kiefer Hammersmith (1981) **Solution to Social Problems: Five Perspective**, New York, Oxford University Press.

۲- سرفصل دروس اختیاری

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

هدف، فهم و تجزیه و تحلیل جایگاه و ابعاد آموزش و پرورش از دیدگاه جامعه‌شناسی و تحولات آن در عصر حاضر

سرفصل درس:

تاریخ، ابعاد و قلمرو جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
نقش و جایگاه آموزش و پرورش در جامعه معاصر
دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش مرتن (کارکردهای پنهان و آشکار آموزش و پرورش)
الف دیدگاه کارکردگرا، چشم‌انداز (دورکیم، پارسنز، دیوید و دور...)
ب دیدگاه تضادگرا

ج چشم‌انداز سوسیال و دموکراسی (برابری فرصتها)

آموزش و پرورش و بازو تولید اجتماعی، دیدگاه ژرار و بورديو

سرمایه‌داری و فرهنگ ضد آموزشی (دیدگاه پل ویلز)

آموزش و پرورش و قشربندی و نابرابری‌های اجتماعی

ساختار و ناکارایی آموزش و پرورش در ایران

آموزش و پرورش و تحرک اجتماعی

ناهماهنگی و نابرابریها: سطح ابتدائی، اعتراض، سطح متوسط، سطح عالی

شرایط بحرانی آموزش و پرورش و امکان خروج از بحران

نتیجه‌گیری

منابع درس:

بودن، ریمون (۱۳۷۸). منطق کنش اجتماعی. ترجمه عبدالحسین نیک گهر. تهران: انتشارات جاویدان.

توسلی، غلام‌عباس (۱۳۸۳). آموزش و پرورش و گفت‌وگوهای نوین. تهران: پژوهشگاه تعلیم و تربیت.

توسلی، غلام‌عباس. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. (زیر چاپ).

علاقه بند، علی (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: کتابخانه فروردین.

کومب، فیلیپ (۱۳۷۸). بحران اجتماعی آموزش و پرورش. ترجمه فرید آل آقا. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی.

کوی، لوتان (۱۳۷۸). آموزش و پرورش، فرهنگها و جوامع. ترجمه محمد یمینی. تهران: انتشارات شهید بهشتی.

جامعه‌شناسی ارتباطات و رسانه‌های جمعی

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

شناسایی ارتباطات و ابعاد اجتماعی آن
گونه‌شناسی ارتباطات اجتماعی
شناسایی بینشهای اساسی در حوزه ارتباطات اجتماعی
شناسایی رسانه‌های جمعی و انواع آن
شناخت فرایند پیدایی و کارکردهای تکمیلی - تقاضای رسانه‌های جمعی
شناخت زمینه‌های فرهنگی ارتباطات جمعی
شناخت اثرات رسانه‌های جمعی بر نهادها و سازمانهای اجتماعی

سرفصل درس:

ارتباط، پدیده اجتماعی و ساختهای آن
بینشهای اساسی در حوزه ارتباطات و صاحب‌نظران آن
مک لوهان و مک لوهانیسم
رایزن و دورانیهای سه گانه تاریخ از روزنه ارتباطات
نظریه کشت (cultivation)
نظریه‌های انگ و برجسب
انواع اساسی در رسانه‌های جمعی
اثرات رسانه‌های جمعی بر خانواده
اثرات رسانه‌های جمعی بر کودکان
توسعه اقتصادی - اجتماعی و رسانه‌های جمعی
فرهنگ و ارتباطات (رسانه‌های جمعی)
رسانه‌های جمعی و تبلیغات

منابع درس:

- بیرو، آلن (۱۳۶۶). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر ساروخانی. تهران: انتشارات کیهان.
- پراتکتیس، ت و الیوت، آ (۱۳۷۹). عصر تبلیغات. ترجمه کاووس سید امامی و محمد صادق عباسی. تهران: انتشارات سروش.
- رهبری، غ (۱۳۵۴). بررسی آگهی‌های تبلیغاتی روزنامه کیهان در دهه ۱۳۴۴-۱۳۵۳. پایان نامه فوق لیسانس به راهنمایی باقر ساروخانی. دانشگاه تهران: دانشکده علوم اجتماعی.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۱). رسانه‌ها و آسیب‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات وزارت کشور.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۳). اقناع، غایت ارتباطات. نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، ۱۱، ۳، صص ۹۳-۱۱۷.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۲). بنیادهای اندیشه در دانش ارتباطات. تهران: انتشارات خجسته.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی ارتباطات. تهران: انتشارات اطلاعات، چاپ بیستم.
- کازنو، ژ (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی. ترجمه باقر ساروخانی و منوچهر محسبی. تهران: انتشارات اطلاعات، چاپ ششم.
- Berger, J (1998). *Ways of Seeing*. Penguin.
- Dance, E. X. (ed) (1967). *Human Communication Theory, Original Essays*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 288-309
- Dance, Frank- x. (1967) "Toward A Theory of Human Communication" in France. Griffin, E. m (1997) *A First look at Communication Theory*, 3rd ed, New York: Mc Graw-Hill.
- Rayner, P, Wall, P, et al (2001). *Media?* London: Routledge.

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

هدف از ارائه این درس آشناسازی دانشجویان گرایش‌های مختلف جامعه‌شناسی، علی‌الخصوص دانشجویان گرایش جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی با موضوع، اهداف، تاریخچه پیدایی و تکوین جامعه‌شناسی بالینی، مبانی و اصول نظری و عملی آن، تمیز جامعه‌شناسی بالینی از برخی حوزه‌ها و رشته‌های مرتبط نظیر روان‌شناسی بالینی، جامعه‌شناسی کاربردی، مددکاری اجتماعی و مشاوره و همچنین تدقیق در حیطه‌های (Domains) مداخلاتی جامعه‌شناسی بالینی است. این درس کمک می‌کند تا دانشجویان قابلیت‌ها، مهارت‌ها و دانش لازم را در زمینه جامعه‌شناسی تحصیل و به حل مسائل مربوط به حیطه‌های مختلف فردی و اجتماعی اقدام کنند.

سرفصل درس:

بخش اول: کلیات

بخش دوم: جامعه‌شناسی‌ورزی یا جامعه‌شناسی‌گری (sociological practicing)

بخش سوم: مبانی نظری جامعه‌شناسی بالینی

بخش چهارم: مبانی تجربی و روش‌شناختی جامعه‌شناسی بالینی

بخش پنجم: حیطه‌های (Domains) مداخلاتی جامعه‌شناسی بالینی

حیطه مسائل و انحرافات اجتماعی (اعتیاد - خودکشی، بزهکاری نوجوانان، وندالیسم و...)

حیطه خانواده و مسائل زناشویی

حیطه مدرسه

حیطه کار

حیطه سیاست

حیطه محیط زیست

حیطه بهداشت روانی و اجتماعی

منابع درس:

محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۳). وندالیسم. تهران: انتشارات آن.

Anetzberger, G. (1997). *The Etiology Elder Abuse by Adult Offspring*, Springfield, IL: Thomas.

Babbie, E. (1995). *The Practice of Social Research*, 7th Ed. Belmont, CA: wadsworth.

Billson, j. and Disch, E. (1991). *Empowering Women: Clinical Sociology Model for Working with Women in Groups*, Newyork: Pleum.

Glantz, M. and Hartel C. (2002). *Drug Abuse: Origins and Interventions*, American Psychological Association, Washington DC.

Glessner, B. and Freedman, j. (1991). *Clinical Sociology*, Newyork: Longman.

Johnson, D. (1998). *Using Sociology to Analyze Human and Organizational Problems: A Perspective to Link Theory and Practice*, Chicago: Nelson-Hal.

Rebach, H. M. and Bruhn, j. G. (2001). *Handbook of Clinical Sociology*, Newyork: Plenum press.

waters, M. (2004). *Modern Sociological Theory*, London and Thousand Oaks, CA: Sage.

جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

هدف این درس بررسی ابعاد اجتماعی جریان رو به رشد جامعه اطلاعاتی در جهان و بویژه اثرات و پیامدهای اجتماعی آن است.

سرفصل درس:

کلیات (تعریف جامعه اطلاعاتی و عناصر اساسی و ویژگی‌های آن؛ دیجیتالی شدن اطلاعات؛ پیدایش فرهنگ رسانه ای؛ مخاطرات و تهدیدهای جامعه اطلاعاتی؛ آینده جامعه اطلاعاتی؛ رابطه جامعه‌شناسی و جامعه اطلاعاتی؛ روشهای تحقیق در جامعه اطلاعاتی)
حوزه اجتماع و فرهنگ (جامعه پذیری در جامعه اطلاعاتی؛ جهانی شدن فرهنگ؛ مذهب در جامعه اطلاعاتی؛ شهر مجازی و فضای جریانه‌ها)
حوزه اقتصاد (اقتصاد اطلاعاتی و اقتصاد اطلاعات؛ تکنولوژی اطلاعات و بازسازی سرمایه؛ نیروی کار جهانی؛ تغییر شکل کار و اشتغال)
حوزه سیاست (دموکراسی و سیاست ملی و محلی در جامعه اطلاعاتی؛ مالکیت اینترنت و پیامدهای سیاسی و اجتماعی آن؛ افزایش آزادی‌های بیان در جامعه اطلاعاتی؛ انحصاری کردن اطلاعات و نابرابری در اینترنت؛ آمریکایی شدن جامعه اطلاعاتی)
حوزه دانش (آموزش، رسانه‌های آموزشی؛ کتاب دیجیتالی؛ سواد رسانه‌ای؛ جامعه اطلاعاتی و گسترش علم)
جامعه ایران (وضعیت جامعه اطلاعاتی در ایران و تطورات آن؛ مسائل اجتماعی منتج از جامعه اطلاعاتی در ایران؛ اینترنت و زبان فارسی)
جوانان و جامعه اطلاعاتی (تغییر در جامعه‌پذیری رسمی و غیررسمی، سبک زندگی و هویت اجتماعی؛ مسائل جنسی جوانان و جامعه اطلاعاتی؛ مشارکت اجتماعی جوانان در جامعه اطلاعاتی؛ آسیب‌های اجتماعی جوانان و جامعه اطلاعاتی؛ اقتصاد، اشتغال و کارآفرینی در جامعه اطلاعاتی و مساله جوانان در آن؛ جوانان و اوقات فراغت در جامعه اطلاعاتی).

منابع درس:

پارسا، خسرو (گزینش و ویرایش) (۱۳۷۹). **جامعه انفورماتیک و سرمایه‌داری: واقعیت و اسطوره**. تهران: آگه.
تامپسون، جان ب. (۱۳۸۰). **رسانه‌ها و مدرنیته**. ترجمه مسعود اوحدی. تهران: سروش.
فیدر، جان (۱۳۸۰). **جامعه اطلاعاتی**. ترجمه علی رادباوه و عباس گیلوری. تهران: کتابدار.
محسنی، منوچهر (۱۳۸۰). **جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی**. تهران: دینار.
معمدنژاد، کاظم (۱۳۸۳). **جامعه اطلاعاتی: اندیشه‌های بنیادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌انداز جهانی**. تهران: مرکز پژوهش‌های ارتباطات.
کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). **عصر اطلاعات**. ترجمه احد قلابان و افشین خاکباز. تهران: طرح نو.
وبستر، فرانک (۱۳۸۰). **نظریه‌های جامعه اطلاعاتی**. ترجمه اسماعیل قدیمی. تهران: قصیده‌سرا.

Castells, Manuel (1996). **The Rise of Network Society**, London: Blackwell.
Common Steven (1989). **Post Modernist Culture**, Balckwell, NY.
Hague, Barry N. & Loa Der, Brain D. (eds.) (1999). **Digital Democracy**, London: Routledge.
Hajnal, Peter I. (ed.) (2002). **Civil Society in The Information Age**, Hampshire: Ashgate.
Mansell, Robin & Steinmuller, W. Edward (2000). **Mobilizing The Information Society: Strategies for Growth and Opportunity**, Oxford: Oxford University Press.
May, Christopher (2002). **The Information Society: A Sceptical View**, Cambridge: Polity Press.

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با تفاوت جامعه‌شناسی سیاسی متعارف و متأخر
تعمق در مفاهیم جامعه، جامعه مدنی و دولت؛ و همچنین مفاهیم پیوند دهنده جامعه با دولت (مثل طبقه؛ دموکراسی پارلمانی؛ مؤلفه‌های شبه سیاسی).
آشنایی با مفاهیم و نظریه‌های محوری در بحث انقلاب‌ها و جنبش‌های اجتماعی
کوشش در جهت تبیین جنبش‌های اجتماعی ایران

سرفصل درس:

توضیح سنت‌های نظری:
مارکس و وبر و دورکم
از منظر جامعه‌شناسی گیدنز (و ارزیابی نارسایی‌های آن)
نظریه‌های مربوط به دولت-ملت‌سازی
نظریه‌های مربوط به دموکراتیزاسیون در دوده اخیر
مفهوم جنبش اجتماعی و تفاوت آن با مسأله اجتماعی، با فعالیت‌های حزبی، با زندگی روزمره
مفهوم انقلاب و انواع آن
چشم‌اندازهای نظری:
الف: نظریه‌های متعارف شامل [تخاصم طبقاتی؛ ساختی-کارکردی (جامعه توده‌ای، فشار ساختاری، محرومیت نسبی)].
ب: نظریه‌های متأخر شامل [بسیج منابع (اولسون-آبرشال، زالد-مک کارتی، چارلز تیلی)؛ ساختی-ارزش محور (اوفه، هابرماس، اینگلهارت)؛ ساختی-هویت محور (تورن، ملوچی، کاستلز)].

منابع درس:

جلایی‌پور، حمیدرضا (۱۳۸۱). جامعه‌شناسی جنبش‌های اجتماعی. تهران: طرح‌نو.
جلایی‌پور، حمیدرضا (۱۳۸۴). فراز و فرود جنبش کردی. تهران: لوح فکر.
جلایی‌پور، حمیدرضا (در دست چاپ). دو جنبش کلان و پنج جنبش خرد اجتماعی در ایران.
دلاپورتا، دوناتلا؛ دیانی، ماریو (۱۳۸۳). مقدمه‌ای بر جنبش‌های اجتماعی. ترجمه محمدتقی دلفروز. تهران: کویر.
نش، کیت (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی سیاسی معاصر. ترجمه محمدتقی دلفروز. تهران: کویر.

Faulks, Keith (1999). *Political Sociology*, Edinburgh: University Press.
Goodwin, J. and Jasper, M. (2003). *The Social Movements Reader* Oxford: Blackwell.
Nash, K. and Scott, A. (2004). *The BlackWell Companion To Political Sociology*, Oxford: BlackWell Press.

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

مطالعه تئوریه‌های جامعه‌شناختی علم و تکنولوژی و آگاهی از ارتباط و تأثیر پارامترهای اجتماعی در شکل‌گیری، رشد، شکوفایی، و رکود علم و تکنولوژی در دوره‌های مختلف تاریخی در کشورهای مختلف و بکارگیری آنها در وضعیت گذشته، حال و آینده کشور.

سرفصل درس:

مقدمات معرفت‌شناختی

سؤالات اساسی جامعه‌شناسی علم

تعین اجتماعی علم

علم و ساخت اجتماعی

سه دوره مهم تاریخ علم اروپایی و تحلیل جامعه‌شناختی آنها

دانشمند و نقش اجتماعی او

علم و نظام اجتماعی

علم، پارامترهای اجتماعی و مسأله حقیقت علمی

منابع درس:

توکّل، محمد (۱۳۷۰). جامعه‌شناسی علم. تهران: انتشارات صدوق، چاپ اول.

توکّل، محمد (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی علم و معرفت. تهران: انتشارات سمت.

محسنی، منوچهر (۱۳۷۸). جامعه‌شناسی علم. تهران: انتشارات طهوری.

Boyle & Wheale & Sturges (2001). **People, Science, and Technology.**

Merton, R.K (1985). **Sociology of Science.**

Merton, R.K (1987). **Sociology of Science, an Episode.**

Woolgar, S (2002). **Science – The Very Idea..**

<p>تعداد واحد نظری: ۲ تعداد واحد عملی: ۰ پیشنیاز: ندارد</p>	<p>هدف:</p> <p>هدف اصلی از ارائه این درس در مقطع کارشناسی ارشد آشنا کردن دانشجویان با تحولاتی است که طی چند دهه اخیر در مبانی، اصول، موضوعات و نحوه بررسی و تحلیل در جامعه‌شناسی صورت گرفته است. فرض اصلی در این درس بر تغییر پارادایمی است. چرخش از محوریت اقتصاد و سیاست به فرهنگ موجب شده است تا بسیاری از گفتمان‌های کلاسیک مورد بازشناسی قرار گرفته و حوزه‌های جدیدی در این رشته شکل بگیرد با وجود اینکه حوزه‌هایی چون مطالعات فرهنگی را بیشتر خارج از جامعه‌شناسی، مطرح می‌کنند، ولی اعتقاد بر این است که حتی این حوزه نیز تا حدود زیادی می‌تواند بخشی از مطالعات جامعه‌شناختی در نظر گرفته شود. از طرف دیگر، با تغییر در نگاه به فرهنگ، حوزه‌هایی چون جامعه‌شناسی فرهنگ و جامعه‌شناسی فرهنگی نیز حیات جدید یافته و توانسته‌اند تا حدود زیادی گسترش یابند.</p>
<p>سرفصل درس:</p> <p>چیستی فرهنگ عناصر و نمودهای فرهنگی نظریه فرهنگ تغییر فرهنگ عوامل تغییر فرهنگ بررسی فرهنگی تحقیق فرهنگی تجربه مطالعه فرهنگ در ایران تجربه تغییرات فرهنگی در ایران</p>	
<p>منابع درس:</p> <p>آزاد ارمکی، تقی + غیاثوند، احمد (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی تغییرات فرهنگی در ایران. تهران: انتشارات آن. آزاد ارمکی، تقی + غفاری، غلامرضا (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی نسلی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی. الیت، تی. اس (۱۳۶۹). دربارۀ فرهنگ. ترجمه حمید شاهرخ. تهران: نشر مرکز. اینکلههارت، رونالد (۱۳۸۳). تغییرات فرهنگی در کشورهای پیشرفته. ترجمه مریم وتر. تهران: انتشارات کویر، چاپ دوم. برمن، ادوارد (۱۳۷۳). کنترل فرهنگ (نقش بنیادهای کارنگی، فورد و راکفلر در سیاست خارجی آمریکا). ترجمه حمید الیاسی. تهران: نشر نی، چاپ سوم. ستاری، جلال (۱۳۶۶). در قلمرو فرهنگ. تهران: شرکت نشر و بخش ویس. کوش، دنی (۱۳۸۱). مفهوم فرهنگ در علوم اجتماعی. ترجمه فریدون وحید. تهران: انتشارات سروش و مرکز تحقیقات صدا و سیما. مالینوفسکی، پرونیسلاو (۱۳۷۹). نظریه‌ای درباره فرهنگ. ترجمه عبدالحمید زرین قلم. تهران: گام نو. هریسون، لارنس و ساموئل هانتینگتون (۱۳۸۳). اهمیت فرهنگ. ترجمه انجمن توسعه مدیریت ایران. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.</p>	

تعداد واحد نظری: ۱

تعداد واحد عملی: ۱

پیشنیاز: ندارد

هدف:

آشنائی دانشجویان با کلیات و مقدمات جامعه‌شناسی مدیریت شهری
آشنائی با فرایندهای مختلف شهرنشینی و انواع گروه‌های شهرنشین
آشنائی با تأثیرات متقابل انسان و شهرنشینی
آشنائی با نهادها و کارگزاران و مدیران شهری

سرفصل درس:

کلیات و مقدمات مربوط به شهر و شهرنشینی و مدیریت شهری
توضیح فرایندهای مختلف شهرنشینی و طرح انواع گروه‌های شهرنشین
طرح تأثیرات شهرنشینی بر انسان
تشکیل جلساتی با حضور مسئولین و کارگزاران شهری در مورد مدیریت بخش‌های مختلف شهر

منابع درس:

صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۶۹). انسان و شهرنشینی. نامه علوم اجتماعی. تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، شماره ۴.

Castells, M. (1991). **The Information City**, Oxford: Blackwell..
Eitzen, d. Stanley, and Craig S. Leedham (1998). **Solutions to Social Problems**, Baston: Allyn and Bacon, Mass.
Sassen, Saskia (1994). **Cities in A World Economy**, Pine forge press. Thousand oaks. Ca.
Sennett, Richard. (1969). **Classic Essays On The Culture of Cities**, Prentice-Hall. N. J.
Stein backer, Roberta and Virginia O. Benson (1995). **Urban Studies**, kendall/hunt Pub. Iwa

تعداد واحد نظری: ۲

تعداد واحد عملی: ۰

پیشنیاز: ندارد

هدف:

درک نظریات مربوط به قشربندی و نابرابری‌های اجتماعی (اعم از طبقاتی، قومی و جنسی و...) (عوامل موجود، مبقی و پیامدها)، اندازه‌گیری نابرابری و میزان نابرابری در ایران و جهان.

سرفصل درس:

مقدمه

نظریه‌های قشربندی و نابرابری‌های اجتماعی (طبقاتی، قومی، جنسی، مذهبی و جهانی شده) (عوامل موجود، مبقی، پیامدها و قربانیان)

اندازه‌گیری‌های کمی و کیفی قشربندی و نابرابری در جامعه

وضعیت نابرابری در سطح جهانی

منابع درس:

چاووشیان تبریزی، حسن (۱۳۸۱). سبک زندگی و هویت اجتماعی (مصرف و انتخاب‌های ذوقی به عنوان تمایز و تشابه اجتماعی در دوره اخیر مدرنیته). رساله دکتری در رشته جامعه‌شناسی دانشگاه تهران

گزارشات بانک مرکزی

نایی، هوشنگ (۱۳۸۱). قشربندی اجتماعی برحسب پرستیژ. رساله دکتری در رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران.

Andersen, Margaret & Collins, Patricia Hill (ed) (1992), *Race, Class, and Gender, An Anthology*, California: Wadworth Publishing Company, Belmont.

Bendix, Reinhard & Lipset, Seymour Martin (ed) (1953). *Class, Status and Power (A Reader in Social Stratification)*, Glencoe Illinois: The Free Press.

Best, Shaun (2005). *Understanding Social Divisions*, London: Sage Publication.

Crompton, Rosemary (1993 printed in 1996). *Class And Stratification (An Introduction to Current Debates)*, Cambridge: Polity Press, Blackwell.

Giddens, Anthony & Held, David (ed). (1982 printed in 1995), *Classes, Status and Conflict (Classical and Contemporary Debates)*, Hong Kong: Macmillan Press.

Grusky, David (ed) (1994). *Social Stratification Class, Race, Gender in Perspective*, Stanford University, Westview Press, USA.

Woodward, Kath (ed) (2004). *Questioning Identity: Gender, Class, Ethnicity*, London: Routledge, second edition.